

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 1100/2022
25.08.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Катарине Манојловић Андрић, Јелице Бојанић Керкез и Марине Милановић, чланова већа, у парници из радног односа тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Миленко Тодоресков адвокат из ..., против тужене Електротехничке школе „Михајло Пупин“ из Новог Сада, чији је пуномоћник Милан Козомора адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3561/21 од 22.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 25.08.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3561/21 од 22.12.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3561/21 од 22.12.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 24/2021 од 07.10.2021. године у првом, другом и четвртном ставу изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилца тражила да се тужена обавезе на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године у укупном износу од 125.829,50 динара са законском затезном каматом на новчане износе у сваком месецу означеног периода почев од њихове доспелости до исплате и регреса за коришћење годишњег одмора за исти период у укупном износу од 81.031,93 динара са законском затезном каматом на новчане износе у свакој години означеног периода почев од њихове доспелости до исплате, као и износа од 35.840,00 динара на име трошкова парничног поступка са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да на име трошкова целокупног поступка исплати туженој износ од 208.020,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 24/2021 од 07.10.2021. године, ставом првим изреке, тужбени захтев је делимично усвојен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године исплати износ од 125.829,50 динара са законском затезном каматом на новчане износе наведене у овом ставу изреке почев од

означених датума до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је преостали део тужбеног захтева којим је тужила тражила накнаду трошкова за исхрану у току рада преко досуђених па до тражених износа наведених у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године исплати износ од 81.031,93 динара са законском затезном каматом на новчане износе наведене у овом ставу изреке почев од означених датума па до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је преостали део тужбеног захтева којим је тужила тражила исплату накнаде регреса за коришћење годишњег одмора преко досуђених па до тражених износа наведених у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума па до исплате. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова парничног поступка исплати тужили износ од 69.500,00 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом седмим изреке, тужила је ослобођена обавезе плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3561/21 од 22.12.2021. године, ставом првим изреке, делимично је преиначено решење о трошковима поступка садржано у пресуди Основног суда у Новом Саду П1 24/21 од 07.10.2021. године тако што је одбијен захтев тужиле за накнаду трошкова парничног поступка преко износа од 35.840,00 динара са припадајућом затезном каматом. Ставом другим изреке, одбијене су жалбе тужиле и тужене у преосталом делу и потврђена првостепена пресуда у преосталом делу. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, због погрешне примене материјалног права, благовремено изјавила ревизију предвиђену чланом 404. ЗПП (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, посебна ревизија тужене у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе по питању права запослених у јавним службама, којима се плате исплаћују у висини минималне зараде, на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, и усаглашавања са правним ставом који је усвојен на седници Грађанског одељења овог суда од 05.07.2022. године.

Из наведеног разлога, на основу одредбе члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у спорном периоду била у радном односу код тужене, на радном месту Тужена је обрачунавала и исплаћивала тужили плату тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множила

коэффицијентом њеног радног места од 6,30. Пошто је тако обрачуната основна плата за сваки месец у означеном периоду била нижа од износа минималне зараде тужена је вршила корекцију плате до износа минималне зараде, која је тужили и исплаћивана. У обрачунским листама накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора није исказивана као посебна обрачунска ставка, нити је тужена исказала део коэффицијента који се односи на ове накнаде. У недостатку позивитног прописа на основу којих се могла утврдити висина тражених накнада, вештачењем је утврђивана њихова висина у четири варијанте: према параметрима из посебног колективног уговора за основне школе који је био у примени од 01.01.2000. године; одредбама општег колективног уговора и према најповољнијим критеријумима за тужену у важећим посебним колективним уговорима у Републици Србији, између осталог и посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности, као и спрам увећања коэффицијента 2,81 у моменту ступања на снагу Закона о платама у државним органима и јавним службама.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су делимично усвојили тужбени захтев и обавезали тужену на исплату накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, применом правне аналогије и критеријумима у упоредним колективним уговорима у Републици Србији који се односе на предузећа која се финансирају из буџета. По становишту судова, минимална зарада по дефиницији из члана 111. Закона о раду не може да садржи предметне накнаде па зато, независно од утврђења из Закона о платама у државним органима и јавним службама да коэффицијент за обрачун плате запослених садржи додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, тужила има право на исплату ових накнада јер јој је исплаћена минимална зарада.

По становишту Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије“ број 88/17 ... 129/21) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник Републике Србије“ број 34/01 ... 86/19) прописан је начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе. Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун исплату плата утврђује Влада, осим за председника републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коэффицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, и садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Уредбом о коэффицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коэффицијенти за обрачун плата

запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. који се примењују на запослене у средњем образовању.

Одредбом члана 118. став 1. тачка 5. и 6. Закона о раду прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог и за исхрану у току рада, ако послодавац то право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, при чему висина трошкова исхране у току рада мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник Републике Србије“ број 21/15 и 27/22) одређује елементе за утврђивање плате тако што прописује да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом, а уколико је основна плата запосленог која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата за пуно радно време и остварени стандардни учинак мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на наведени начин исплаћује се у висини минималне зараде (члан 20. став 1. и 2).

Тужиља је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само у случају када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, произилази да та одредба посебног закона искључује примену одредбе члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, при чему и посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено њихово право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник Републике Србије“ број 21/2015), а важећим Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама утврђено је право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С обзиром да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса у утуженом периоду тужилји исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, не припада јој право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју потражује тужбом, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Следствено изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Одлука о трошковима поступка, садржана у трећем ставу изреке, донета је применом члана 165. став 2. у вези са члановима 153. став 1. и 154. ЗПП. Туженом су досуђени трошкови за састав одговора на тужбу и три поднеска у износу од по 9.000,00 динара, жалбу и ревизију у износу од по 18.000,00 динара, заступање на три одржана рочишта у износу од по 10.500,00 динара и судске таксе за одговор на тужбу у износу од 6.968,00 динара, жалбу и другостепену пресуду у износу од по 13.936,00 динара, ревизију у износу од 27.872,00 динара и одлуку по ревизији у износу од 41.808,00 динара. Висина досуђених трошкова одмерена је применом адвокатске и таксене тарифе, према вредности предмета спора који је побијан ревизијом.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић